

Hälso- och sjukvård
Mia Mossberg

Datum
2021-08-31

Vår beteckning
RS/211107

Ert Datum
2021-03-26

Er beteckning
Rev/20041

Regionens revisorer

Svar på revisionsrapport om Granskning av omhändertagande och vård vid depression och ångest samt suicidprevention

Regionstyrelsen vill avge följande svar på rubricerad revisionsrapport.

Den samlade bedömningen är att Regionstyrelsen, utifrån sitt uppdrag och ansvarsområde, inte har inrättat en helt ändamålsenlig styrning och uppföljning samt en helt tillräcklig intern kontroll för att säkerställa att vården bedrivs i enlighet med de nationella riktlinjerna vad avser depression och ångest samt att arbetet med suicidprevention sker på ett ändamålsenligt sätt. De rekommendationer som lämnades i den tidigare granskningen har till stora delar inte implementerats.

Helseplans rapport beskriver många av de förbättringsområden som verksamheterna till viss del uppmärksammat och där ett långsiktigt arbete är nödvändigt. Här finns tillgängligheten till psykiatrisk vård, kontinuiteten samt innehållet i den vård som erbjuds. Även arbetet på vårdcentraler berörs. Verksamheten tar nu med sig detta vid planering av fortsatt arbete när det gäller omhändertagande och vård vid depression och ångest samt suicidprevention i Värmland. Arbetet måste ske på både kort och på längre sikt och kopplas till omställning mot en nära vård där ett personcentrerat förhållningsätt är en grundförutsättning.

Under 2020 har Värmlands gemensamma handlingsplan för psykisk hälsa reviderats tillsammans med Värmlands kommuner. Som en del i det långsiktiga målet *God psykisk hälsa bland värmlänningarna* tar planen sikte på 10 brukarformulerade målbilder. De fokuserar på vad som är värdeskapande för individen vid kontakt med vården och socialtjänsten samt de önskemål som finns om förbättringar. De beskriver inte några konkreta förslag utan lyfter fram hur hälso- och sjukvården och socialtjänsten bör fungera ur brukare, egenerfarna och deras anhörigas perspektiv.

Datum
2021-08-31

Diarienummer
RS/211107

Målbilderna syftar inte enbart till att undvika eller bli fri från psykisk ohälsa även om de skapar bättre förutsättningar till att få tillgång till relevant behandling eller stöd för att hantera sin vardag. De handlar även om ett förhållningsätt och om beteenden som det offentliga vård- och omsorgssystemet behöver för att skapa så bra tjänster som möjligt för de som vi finns till för.

Målbilderna är baserade på djupintervjuer och workshops med personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa och beroende samt deras anhöriga. Materialet är framtaget i samarbete med Experio Lab under hösten 2020 och inom ramen för Samsjuklighetsutredningen (S 2020:208). Idag finns inte uppföljningssystemet på plats för att kunna svara på frågan om vi i Värmland närmar oss dessa målbilder. Det kommer därför krävas ett utvecklingsarbete för att möjliggöra detta. Ett sådant arbete pågår bland annat inom Nära vård-satsningen på Sveriges Kommuner och Regioner och i samarbete med Experio Lab.

Genom att på sikt kunna följa upp patienter och brukares upplevelser på ett standardiserat sätt kan vi säkerställa att vi gör det som ger mest effekt för den enskilde. Att inte enbart följa upp på tillgänglighet utan i stället efterfråga den enskildes upplevelse av omhändertagandet och den vård som ges. Även om det idag inte finns ett uppföljningssystem för att följa dessa framtagna målbilder är arbetssättet med brukarinvolvering en grundbult i

Datum
2021-08-31

Diarienummer
RS/211107

hur vi planerar det fortsatta arbetet både på lång sikt och kort sikt. Detta är ett steg i riktningen att även våra indikatorer måste förändras och utvecklas.

Genom Kunskapsstyrningssystemet och via andra nationella nätverk, som Sveriges Kommuner och Regioners nätverk, kommer det aktuella inom området till den värmländska psykiatrin. Genom deltagande i det sjukvårdsregionala samarbetet kan erfarenheter och kompetens delas. Den kunskap som kommer till regionen ska, när så behövs, omvandlas till lokala vårdprogram och rutiner. Detta kommer att ske i den lokalt uppbyggda kunskapsstyrningsorganisationen i tät samverkan med berörda verksamheter. Redan nu har identifierats att det för suicid funnits flera lokala rutiner och här har man i stället samlats kring en rutin. I arbetet med rutiner ses också över vilka skattningsskalor som ska användas. Ökad patientsäkerhet och enklare för medarbetare vid till exempel byte av arbetsplats inom regionen. Verksamheten ser också över vilka kompetenser som behövs på olika former av enheter som exempelvis vårdcentraler

De överenskommelser som finns mellan allmänmedicin och specialistpsykiatrin revideras regelbundet. Här behöver säkerställas så att ingen patient riskerar att falla mellan stolarna. Verksamheterna kommer att fortsätta tidigare startat arbete och se hur vi kan svara upp mot önskemålet med en, tydlig väg in. I arbetet med att planera har personer med egen erfarenhet involverats, något som är mycket värdefullt i vidare arbete.

Svar på revisionsrapportens rekommendationer.

Säkerställa att det sker ett proaktivt kvalitets- och utvecklingsarbete för att öka kunskapen inom verksamheten i väntan på att Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner ska färdigställa sina riktlinjer och program.

Genom etableringen av Kliniska kunskapsstödsenheten vars uppdrag är att arbeta med kvalitet och utveckling av vårdens processer utifrån olika typer av kunskapsstöd inklusive nationella riktlinjer, säkerställer hälso- och sjukvården i Region Värmland att ett proaktivt kvalitetsarbete kan bedrivas.

Lokalt programområde (LPO) psykisk hälsa arbetar tillsammans med verksamhetsföreträdare inom ramen för processen för ordnat mottagande av nationella fastställda kunskapsstöd. I processen ingår att med evidensbaserade metoder säkerställa ett kvalitetsmässigt underlag för beslut inför det fortsatta kvalitets- och utvecklingsarbetet.

Datum
2021-08-31

Diarienummer
RS/211107

LPO psykisk hälsa har tillsammans med verksamhetsföreträdare och kommunal representation påbörjat ett kvalitet- och utvecklingsarbete utifrån vård och insatsprogram (VIP) för det nationellt fastställda kunskapsstödet för ångest och depression. Arbetet har fortgått med reducerat tempo under pandemin.

Under 2020 har handlingsplanen för psykisk hälsa reviderats. Processen har genomförts med stor delaktighet från länets kommuner, regionen och brukarföreträdare. Processen i sig var en lärandeprocess där olika företrädare också fått möjlighet att lära sig mer om varandra och respektive verksamheter. Detta har bland annat gjorts i olika workshops. Tanken är att den reviderade planen ska ge stöd åt verksamheterna i utvecklingsarbetet framöver i länets kommuner och region.

Stort fokus har legat på brukarmedverkan och ett fortsatt utvecklingsarbete pågår för att systematisera och göra brukarmedverkan hållbar över tid.

I den reviderade planen ”plan för god psykisk hälsa i Värmland” består de större förändringarna av två strategiska inriktningar, koordinering, där tre ”nycklar” identifierats som framgångsfaktorer. De tre nycklarna är ledning och styrning, samverkan och samordning samt brukarmedverkan. För detta krävs en organisering för koordinering som nu börjar ta plats. Allt arbete kommer också att följas upp på ett tydligare sätt på olika nivåer, verksamhetsnivå, övergripande nivå kopplat till planen för god psykisk hälsa i Värmland och aktivitetsplaner.

Säkerställa att förvaltningen skapar förutsättningar för att implementera arbetssätt och rutiner som leder till att beslutade rutiner och riktlinjer är kända på verksamhetsnivå.

Region Värmland är en del av det nationella systemet för kunskapsstyrning som syftar till att standardisera omhändertagandet för olika patientgrupper.

LPO psykisk hälsa ansvarar tillsammans med verksamhetsföreträdare för arbete med att ta emot och anpassa fastställda nationella kunskapsstöd till lokala förutsättningar. Utifrån respektive kunskapsstöd etableras lokala arbetsgrupper (LAG) bestående av verksamhetsföreträdare vilket säkerställer förankring i verksamheten.

Datum
2021-08-31

Diarienummer
RS/211107

Säkerställa att styrande dokument omfattar samtliga av offentliga medel finansierad verksamhet i länet.

Under 2020/21 har en arbetsgrupp haft uppdrag att genomföra en förstudie inom Region Värmland med fokus på vård, behandling, rehabilitering vid lätt till medelsvår psykisk ohälsa. Kunskapsstyrningen, regiongemensamma handlingsplanen för psykisk hälsa samt betänkandet God och nära vård Rätt stöd till psykisk hälsa har legat till grund i arbetet

Arbetsgruppen föreslår ett förändrat och strukturerat arbetssätt som skall innefatta både offentligt driven som privat vård. Styrande dokument för vårdförloppet (utredning, behandling, rehabilitering) av patienter med psykisk ohälsa föreslås tas fram.

I förstudien föreslås en utveckling av samarbetet mellan primärvård och specialistpsykiatri för ökat stöd i bedömningar i komplexa ärenden men även stöd i den fortsatta behandlingen.

Förstudien kommer att presenteras för hälso- och sjukvårdsledningen och under hösten 2021 för hälso- och sjukvårdsnämnden.

Uppdra åt förvaltningen att i lämpliga forum för samverkan med regionala, kommunala och övriga icke offentliga aktörer informera om respektive verksamhet. Detta i syfte att skapa ökad förståelse mellan samverkande aktörer för att möjliggöra lärande organisationer.

Samverkan och samordning är viktigt för att skapa fungerande verksamheter. Samverkan och samordning krävs på olika nivåer, övergripande på ledningsnivå för hela länet, verksamhetsövergripande och även på personnivå för patienter och brukare.

På övergripande nivå finns Regional koordinering psykisk hälsa (RKPH) som är en samverkan mellan länets kommuner och regionen. Två koordinatörer, en från kommunal verksamhet och en från region Värmland finns som håller samman en samordningsgrupp med representanter från kommuner och regionen. Koordinatorerna tillsammans med samordningsgruppen RKPH leder det fortsatta arbete utifrån framtagna plan god psykisk hälsa i Värmland och länsövergripande stimulansmedel som erhålls från staten.

Samordningsgruppen RKPH är organiserad inom Nya Perspektiv som är en samverkansarena med fokus på hälso- och sjukvård mellan kommunernas socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola samt regionens hälso- och

Datum
2021-08-31

Diarienummer
RS/211107

sjukvård. Samordningsgrupper finns även för livsperspektiven barnalivet, ungdomslivet, vuxenlivet och äldre livet. En av uppgifterna för grupperna är att sprida information och inhämta signaler och behov från verksamheter genom befintliga nätverk.

I socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen finns likalydande bestämmelser om överenskommelser som kommuner och regioner är skyldiga att upprätta för tre målgrupper som ofta är i behov av samplanerade insatser från båda huvudmännen.

- Samverkansöverenskommelse för personer som missbruk alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar.
- Samverkansöverenskommelse för personer med psykisk funktionsnedsättning.
- Samverkansöverenskommelse för barn som vårdas utanför det egna hemmet.

Dessa tre överenskommelser har nyligen reviderats och kommer framöver att hanteras mer sammanhållet för att öka tydligheten och stärka implementeringen.

Fortsätta att mäta och följa upp effekterna av coronapandemin för att kunna sätta in adekvata åtgärder vid behov.

I revisionsrapporten beskrivs olika sätt som hälso- och sjukvården ställt om under pandemin för att möta det förändrade behovet i befolkningen. Arbetet kommer att fortgå och ett exempel är uppföljning av patienter som varit långtidssjuka efter genomgången Covid-19 där det psykiska måendet hos individen särskilt följs upp.

Region Värmland har sedan en tid tillbaka inrättat ett Kunskapsstyrningsråd och ett arbetssätt för ordnat införande. Processen för ordnat införande gäller all ny medicinsk teknik och alla nya metoder som verksamheter önskar införa. Det kan exempelvis handla om att införa nya appar, ai-stöd/IT-stöd, hjälpmedel eller annan medicinsk utrustning.

Kunskapsstyrningsrådet har rekommenderat hälso- och sjukvårdsledningen att erbjuda det digitala stödet *Hantera oro vid Covid-19*, ett KBT-baserat självhjälpsprogram utvecklat av Region Stockholm.

Kunskapsstyrningsrådet rekommenderar införande med reservationen att det tydligt ska framgå att stödprogrammet inte är till för personer med allvarlig oro eller ångest. Det ska också tydligt framgå hur man når hälso- och

Datum
2021-08-31

Diarienummer
RS/211107

sjukvården om man behöver akut hjälp eller annan hjälp som erbjuds via stödprogrammet.

Regionstyrelsen

Fredrik Larsson
Ordförande

Peter Bäckstrand
Regiondirektör